

Dosarul nr. 2ra-1008/22
2-21122330-01-2ra-21072022

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud. N. Russu
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud. A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru

D E C I Z I E

5 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de avocatul Alexandru Savva în numele și interesele lui Ion Bobeica și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Bobeica împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la desfășurarea în termen rezonabil a urmăririi penale,

împotriva deciziei din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 august 2021, Ion Bobeica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând să fie constatat faptul încălcării dreptului său la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale prevăzut la art. 6 § 1 al CEDO în cadrul cauzei penale nr. 2017970046 și încasarea din contul Statului Republica Moldova, de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Ion Bobeica prejudiciul moral în mărime de 300 000 lei, ca rezultat al încălcării dreptului la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr. 2017970046.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 21 iulie 2017, în cadrul cauzei penale nr. 2017970046, a fost recunoscut în calitate de bănuț în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal.

În perioada de timp 21 iulie 2017 – 5 februarie 2021, a fost urmărit penal, fiindu-i învinuită săvârșirea unei infracțiuni grave.

A relatat că la 19 octombrie 2017, a fost pus sub învinuire, fiindu-i învinuită săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal.

Ulterior, art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, a fost declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr.22 din 1 octombrie 2018, în vigoare din 1 octombrie 2018.

Cu toate acestea, organele de drept au continuat urmărirea penală pe temeiul art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, până la 5 februarie 2021.

Reclamantul a menționat că la 21 iunie 2019 a fost emisă decizia Curții Supreme de Justiție nr. 2ra-793/19, prin care a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de către Primăria orașului Vatra și Consiliul orașenesc Vatra împotriva lui Efim Roșca, Tamarei Roșca, Rodicăi Roșca, lui Pavel Musteața și Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, intervenienți accesorii notarii publici Alexandru Stahurschi, Ana Patlavschi, Maria Stog și Olga Kiseliova cu privire la declararea nulității actelor juridice (a titlului de autentificare a dreptului 2 deținătorului de teren nr. 0122104.903 din 08.02.2008 ș.a.) și radierea dreptului de proprietate ca fiind neîntemeiată.

Imediat ce a intrat în posesia deciziei, a prezentat-o organului de urmărire penală.

Prin decizia indicată, a fost stabilit irevocabil, cu valoare de lucru judecat, legalitatea actelor și acțiunilor de care a continuat, însă, să fie învinuit în cadrul cauzei penale nr. 2017970046.

La 5 februarie 2021, în cadrul cauzei penale nr.2017970046, i-a fost înaintată o nouă învinuire, fiindu-i încriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) din Codul penal.

Prin ordonanța Procuraturii Chișinău (oficiul Buiucani) din 30 iunie 2021, a fost dispusă scoaterea sa de sub urmărire penală și clasarea cauzei penale, pe motivul lipsei elementelor infracțiunii.

A invocat că tergiversarea urmăririi penale de către organele de drept, din momentul recunoașterii sale în calitate de bănuț - 21 iulie 2017 și până la scoaterea sa de sub urmărire penală - 30 iunie 2021, a constituit circa 48 luni.

Astfel, Ion Bobeica consideră că nu el se face vinovat de durata procedurilor, iar conform prevederilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „Orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa ...”.

În cauza menționată nu a fost un volum excesiv al materialului probatoriu, nu s-au efectuat expertize, nu au fost antrenați un număr mare de participanți, elemente de extraneitate nu au fost, nu au existat circumstanțe complicate de fapt și de drept ce trebuiau elucidate în cadrul unor proceduri de durată.

Autoritatea responsabilă de judecarea cauzei în termen rezonabil, este statul Republica Moldova, care nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea realizării urmăririi penale într-un termen legal și rezonabil, circumstanțe în care reclamantul pretinde că i-a fost violat dreptul prevăzut de art. 6 al CEDO, reclamantul fiind îndreptățit să fie despăgubit moral în quantum echitabil și proporțional încălcării admise.

Invocă că, sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz de către instanța de judecată. Sarcina probației, în prezenta cauză, prin lege specială, este pusă în seama pârâtului, cu excepția prejudiciului material.

Susține ca, la stabilirea mărimii prejudiciului moral care urmează să fie dispus spre încasare, să se ia în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de CEDO în spețele similare.

Prin hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Ion Bobeica împotriva Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la desfășurarea în termen rezonabil a urmăririi penale, ca întemeiată.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Bobeica Ion la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale prevăzut de art. 6 par. 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale în cadrul cauzei penale nr.2017970046.

S-a încasat din contul statului Republica Moldova, de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Bobeica Ion, prejudiciul moral în mărime de 35 000 lei, ca rezultat al încălcării dreptului la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr.2017970046.

S-a încasat din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Bobeica Ion cheltuielile de asistență juridică în sumă de 6 000 lei.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 28 februarie 2022, Bobeica Ion a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii în partea pretențiilor respinse, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

La 4 martie 2022, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat casarea hotărârii în partea admiterii parțiale a acțiunii, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a admis apelul declarat de Bobeica Ion.

S-a modificat hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării prejudiciului moral, după cum urmează:

S-a majorat cuantumul prejudiciului moral de la 35 000 lei până la 150 000 lei, încasate din contul statului Republica Moldova, de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Bobeica Ion.

La 3 iunie 2022, prin intermediul oficiului poștal (vol. II, f.d.190), avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica, a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea pretențiilor respinse, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului Ion Bobeica, avocatul Alexandru Savva, a invocat că instanța de fond și de apel nu au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și au încălcat normele de drept material și de drept procedural.

Consideră că, cuantumul prejudiciului moral stabilit este vădit disproporțional cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețe similare, cât în cauzele naționale cu circumstanțe similare.

Instanța de fond, nu a ținut cont de gravitatea infracțiunii de care a fost învinuit reclamantul/recurent, și anume că a fost învinuit de săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave, pentru care risca o pedeapsă privativă de libertate chiar și până la 15 ani, circumstanță care constituie o determinantă a mărimii prejudiciului moral pretins spre încasare.

La 30 iunie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului, a invocat că decizia și hotărârea sunt neîntemeiate și pasibile casării, în temeiul prevederilor art. 432 alin. (2) lit. c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă.

A susținut că, concluziile instanței de apel derivă din aprecierea eronată a normelor de drept material ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, conform Legii nr. 87/2011.

Instanțele în mod eronat au constatat că a fost încălcat dreptul intimatului la desfășurare a unei urmăriri penale în termen rezonabil.

Instanțele evaziv au apreciat raportul motivat, nefiind examinate în mod just aspectele relevate de către Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani, în condițiile în care, din conținutul raportului se observă faptul că durata de timp a examinării cauzei penale s-a datorat complexității cauzei și gravității faptei imputate.

În context, a menționat că acțiunile organului de urmărire penală au reieșit din complexitatea cauzei, gravitatea faptei și au fost îndreptate în vederea elucidării tuturor circumstanțelor, asupra vinovăției sau nevinovăției persoanelor menționate prin actul de sesizare, privind existența bănuielii rezonabile de comiterea infracțiunii. Admiterea însă, a unei astfel de cereri, atentează nemijlocit asupra principiilor procesului penal, instanțele imputând organului de urmărire penală tergiversarea urmăririi penale în detrimentul aflării adevărului și finalizării anchetei. Acest fapt nemijlocit determină în mod negativ, ca ulterior organul de urmărire penală, în viitoarele sale cauze, să ignore prevederile art. 19 din Codul de procedură penală, care prevede că organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuțului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

Atât instanța de fond, cât și instanța de apel nu au analizat exhaustiv problematica cererilor de accelerare, oferind o apreciere ambiguă or, însăși respectarea întocmai a art. 19 din Codul de procedură penală de către organul de urmărire penală, în vederea elucidării tuturor circumstanțelor necesare stabilirii vinovăției sau dezvinovățirii - nu poate fi privit drept „tergiversare a examinării cauzei”, motiv din care nu pot fi reținute argumentele instanțelor. Implicit instanța ce s-a expus asupra cererii de accelerare a acordat prioritate anchetei, ținând cont de complexitatea cauzei penale și gravitatea faptei imputate, atestându-se o divergență

de opinie între instituția judecătorului de instrucție și prezentele instanțe ce s-au expus în baza legii nr. 87.

În această ordine de idei, a susținut că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea procurorului și nemijlocit - organului de urmărire penală, cu asigurarea respectării drepturilor tuturor participanților implicați, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

Consideră eronată aprecierea oferită de către Curtea de Apel Chișinău, în ceea ce vizează poziția instanței de fond cu privire la necesitatea reparării prejudiciului prin acordarea satisfacțiilor pecuniare. Prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la repararea prejudiciului moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege cu referire la cauza respectivă. Este important ca instanța să motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei retribuiții de prejudiciu invocat ca suferit, aceasta să nu fie doar una teoretică și iluzorie.

Ministerul Justiției consideră că a adus un aport consistent în vederea probării lipsei suferirii de către intimat a unui prejudiciu, prin prezentarea raportului motivat, cât și referinței, ce au explicat cu lux de amănunte, circumstanțele cauzei date. La acest capitol, instanțele doar parțial au apreciat raportul, în condițiile în care, din conținutul acestuia este elucidat faptul că durata de timp a examinării cauzei din speța principală, s-a datorat nemijlocit complexității cauzei și importanței neprejudicierii anchetei.

De asemenea, consideră ca fiind pripită decizia din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost majorat prejudiciul moral la cuantumul de 150 000 lei, ce constituie o sumă vădit exagerată.

Referitor la acest aspect, a notat că CtEDO, în una din recente hotărâri versus Republica Moldova, a acordat reclamantului 2 700 euro pentru prejudiciul moral (deși reclamantul pretinsese 15 000 de euro) pentru o perioadă de examinare a cauzei de peste 15 ani (a se vedea Cimpoș vs. Republica Moldova, nr. 12030/13, 14 decembrie 2021). De asemenea, în cauza Deservire SRL vs. Republica Moldova, nr. 17328/04, 6 octombrie 2009, a fost acordată o sumă de 600 de euro pentru o perioadă de examinare de 6 ani, în timp ce cea mai mare despăgubire, de 3 000 de euro, a fost acordată în cauza Cravcenco v. Republica Moldova, nr. 13012/02, 15 ianuarie 2008, pentru o perioadă de examinare de 10 ani a unui litigiu de muncă.

Prin urmare, apreciază încasarea sumei de 150 000 lei, în baza Legii nr. 87/2011, pentru o perioadă de perindare a cauzei de 3 ani, 11 luni, 9 zile, ca o soluție judecătorească vădit nefondată și care impune casarea totală a deciziei instanței de apel.

Subsecvent, a invocat că instanțele au interpretat eronat normele materiale privind necesitatea expresă de acordare a unei satisfacții pecuniare, pe când acest fapt nu constituie o regulă generală, ci nemijlocit o excepție de la această regulă.

În justificarea afirmațiilor de mai sus, face trimitere la art. 5 din Legea nr. 87, care prevede expres că la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Contrar deciziei instanței de apel, privind imperativitatea acordării unor despăgubiri pecuniare, majorată la 150 000 lei, putem remarca doar eventualitatea simplei constatări a încălcării dreptului intimatului la examinarea cauzei în termen rezonabil.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele cauzei și de complexitatea cauzei respective, consideră că poziția Curții de Apel Chișinău a fost una eronată și motivată superficial. În cazul în care Curtea Supremă de Justiție totuși va considera ca fiind încălcat termenul rezonabil, cu titlu secundar, consideră că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral pretins a fi suferit.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursului, Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost comunicată reprezentanților părților, la 19 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice (vol. II, f.d.178).

Din acest motiv, recursurile depuse de către avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica la 3 iunie 2022 și de Ministerul Justiției la 30 iunie 2022, se consideră declarate în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Copiile cererilor de recurs au fost expediate spre cunoștință intimaților la 21 iulie 2022.

Însă, intimații nu au depus referințe prin care să-și exprime pozițiile cu privire la recursurile declarate.

Totodată, la 13 septembrie 2022, avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica, a depus cerere, intitulată Considerații, prin care a reiterat circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei.

A menționat că instanța de fond și de apel nu a stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, iar instanța de fond a încălcat normele de drept material și procedural.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 28 septembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica și de Ministerul Justiției, au fost considerate admisibile.

La 2 octombrie 2022, avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica, a depus cerere, Considerații suplimentare, menționând că instanța de recurs urmează să țină cont de modul de aplicare a dreptului și a mărimii prejudiciului

moral dispus spre încasare stabilite în cauza civilă nr. 2ra-1064/22 din 21 septembrie 2021.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr. 72164/14 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, pre-citată, § 51; Miller, pre-citată, § 34 in fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

În speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar.

În esență, părțile au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

Astfel, examinând recursurile declarate împotriva deciziei din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în lipsa părților, în raport cu criticele invocate, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Ion Bobeica, va admite recursul declarat de Ministerul Justiției, cu casarea integrală a deciziei din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs; să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze, că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recursului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza García Ruiz vs. Spania (Marea

Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26; Moreira Ferreira vs. Portugalia (nr.2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag.84, 98).

Astfel, circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă, în special, următoarele.

La 21 iulie 2017, Ion Bobeica a fost recunoscut în calitate de bănuit de comiterea depășirii atribuțiilor de serviciu, infracțiune prevăzută de art. 328 alin. (3) din Codul penal, în cauza penală nr.2017970046.

Iar, la 19 octombrie 2017, acesta a fost pus sub învinuire în cauza penală nr.2017970046, încriminându-i comiterea infracțiunii prevăzută de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal.

Ulterior, la 30 iunie 2021, reclamantul Ion Bobeica a fost scos de sub urmărire penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și a fost clasată cauza penală nr.2017970046.

Astfel, în cauza penală nr.2017970046, urmărirea penală în privința reclamantului Ion Bobeica a durat începând cu 21 iulie 2017 până la 30 iunie 2021, în total o durată de 3 ani 11 luni și 9 zile.

La 16 august 2021, Ion Bobeica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând să fie constatat faptul încălcării dreptului său la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale prevăzut la art. 6, par. 1 al CEDO în cadrul cauzei penale nr.2017970046 și încasarea din contul Statului Republica Moldova, de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului Ion Bobeica prejudiciul moral în mărime de 300 000 lei, ca rezultat al încălcării dreptului la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr. 2017970046.

Instanțele au adoptat hotărârile sus-citate.

Prima instanță, prin hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a remarcat că, caracterul rezonabil al duratei procedurii se apreciază cu ajutorul criteriilor consacrate de jurisprudența CtEDO, și anume: complexitatea cauzei, comportamentul părților, comportamentul autorităților, miza procedurii pentru partea interesată.

În acest context, instanța a constatat că, cauza penală nr.2017970046, în cadrul căreia reclamantul Ion Bobeica a fost acuzat de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, nu a fost de o complexitate deosebită, prin urmare, durata de timp de 3 ani, 11 luni și 9 zile a procedurii penale nu s-a justificat.

În cauza penală nr.2017970046, Ion Bobeica a avut un comportament activ, acesta a fost cointeresat în buna administrare și desfășurare a urmăririi penale, exprimat prin înaintarea numeroaselor cereri: privind accelerarea urmăririi penale (f.d.162, 193-197), privind anexarea de documente la materialele cauzei penale (f.d.20-21, 26, vol.II), privind scoaterea de sub urmărire penală (f.d.29, vol.II), cereri în vederea informării despre soluția adoptată (f.d.30-34, vol.II), acțiuni ale reclamantului pe care instanța le-a apreciat fiind doar în favoarea celerității urmăririi penale.

Analizând următorul criteriu, comportamentul autorității competente, instanța de fond a constatat că autoritățile care au efectuat nemijlocit urmărirea penală și care au exercitat conducerea urmăririi penale, au fost Centrul Național Anticorupție,

Procuratura Anticorupție, Inspectoratul de poliție Buiucani al DP mun. Chișinău, Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Buiucani.

Pe parcursul anilor 2019, 2020, majoritatea acțiunilor pe cauza penală respectivă s-au referit la cereri și ordonanțe de respingere ale acestora (f.d.154-158, 159-161, vol.I), cereri și plângeri ale reclamantului și ordonanțe/încheieri de respingere ale acestora (f.d.166-170, 193, 194-197, 198-204, vol.I, f.d.18, 19, 27, 28 verso, 29-72, vol.II), cererea reclamantului de scoatere de sub învinuire și ordonanța de respingere a acesteia (f.d.36, vol. II), interpelări ale instituțiilor de stat și răspunsuri la acestea (f.d.181, 182-183, 184, 191, 192), iar careva acțiuni de urmărire penală care să contribuie la efectuarea efectivă și respectiv terminarea urmăririi penale, potrivit raportului motivat și anexele la acesta, nu au fost întreprinse, contrariul nefiind demonstrat pe parcursul examinării cauzei, pentru care considerente, instanța a reținut o perioadă de stagnare a procedurii penale, imputabilă autorităților competente.

De asemenea, instanța a constatat că, pe parcursul anilor 2018 și 2019, la fiecare prelungire a termenului urmăririi penale (f.d.2-8, 9-17, vol.II), autoritatea competentă nu a indicat acțiunile de urmărire penală necesare de efectuat, nu a motivat prelungirea urmăririi penale, prin urmare, instanța nu a putut stabili raționamentul și necesitatea prelungirii urmăririi penale, iar pe parcursul examinării cauzei pendinte, nici pârâtul, nici intervenientul accesoriu nu au argumentat necesitatea prelungirii procedurii, pe cale de consecință, instanța reținând întâzieri neexplicabile, statuând că durata urmăririi penale este nejustificată și nu răspunde cerinței unui „termen rezonabil”.

În concluzie, instanța de judecată a conchis că, comportamentul autorităților competente a determinat prelungirea nejustificată a termenului urmăririi penale, fiind încălcat astfel dreptul reclamantului la durata rezonabilă a unei proceduri penale. În special, instanța constată că procedura a fost prelungită din cauza necompetenței și a perioadei de stagnare a procedurii penale pe parcursul anilor 2019, 2020. Pârâtul Statul Republica Moldova, reprezentat de către Ministerul Justiției, nu a expus niciun fapt sau argument care să conducă la o altă concluzie în speță.

Privitor la miza litigiului pentru reclamant, instanța a remarcat că în procedurile penale aceasta practic nu se pune în discuție niciodată, din momentul în care reclamantul prin definiție riscă o pedeapsă penală, respectiv importanța soluționării prompte a chestiunii pentru el este prezumată.

Însă, la aprecierea mizei litigiului, instanța de fond a luat în considerare și argumentul reprezentantului reclamantului referitor la intenția lui Ion Bobeica de a candida la funcția de primar și interesul sporit în obținerea unei soluții irevocabile și de a demonstra, în cele din urmă, că acțiunile organelor statului au fost neîntemeiate/ilegale.

Din perspectiva acestor criterii, a conchis că Statul Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiției, nu a reușit să demonstreze, prin argumente substanțiale, raportate la circumstanțele de fapt concrete ale cauzei, cum o durată a unei proceduri penale de 3 ani, 11 luni și 9 zile, la finalul și în baza căreia, reclamantul a fost scos de sub urmărire penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, ar putea fi caracterizată ca având un caracter rezonabil, care

să respecte pretinsul echilibru între exigențele celerității procedurilor desfășurate în fața organelor judiciare și principiul general al unei bune înfăptuiri a justiției.

În consecință, instanța a constatat că durata excesivă a urmăririi penale și starea de incertitudine timp de 3 ani, 11 luni și 9 zile au putut cauza reclamantului sentimente de anxietate, stres, neliniște, perturbare a vieții, disconfort.

Pentru aceste considerente, constatând încălcarea dreptului lui Bobeica Ion la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în cadrul cauzei penale nr. 2017970046, instanța de judecată a reținut obligația Statului Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiției, la despăgubirea reclamantului.

Luând în considerare particularitățile cazului, în special referitor la comportamentul autorităților competente, instanța de judecată a menționat că simpla constatare a faptului încălcării dreptului la un termen rezonabil de efectuare a urmăririi penale nu este suficient pentru Ion Bobeica în vederea reparării prejudiciului moral și a redresării situației.

A constatat că în speță sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea despăgubirilor morale reclamantului, întrucât statul, în calitate de administrator și garant al sistemului judiciar, nu și-a îndeplinit obligațiile pozitive pentru adoptarea măsurilor necesare pentru ca procesul penal să se desfășoare în condiții adecvate, de natură a garanta respectarea dreptului fundamental al reclamantului la un proces echitabil, din perspectiva duratei rezonabile a acestuia.

La evaluarea prejudiciului moral al reclamantului, instanța a reținut drept întemeiate argumentele reclamantului referitor la faptul că a avut stres în toată perioada efectuării urmăririi penale, referitor la vârsta înaintată a reclamantului și că își dorea în cursul vieții să cunoască care este rezultatul și să demonstreze că este nevinovat.

Astfel, prima instanță a conchis că suma de 35 000 lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru reclamantul Bobeica Ion, iar mărimea compensației solicitată de către reclamant în sumă de 300 000 lei este una exagerată.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de Ministerul Justiției, a admis apelul declarat de Bobeica Ion și a modificat hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, majorând quantumul prejudiciului moral de la 35 000 lei până la 150 000 lei.

Instanța de apel și-a argumentat soluția reținând doar că în rezultatul încălcării dreptului lui Ion Bobeica la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr.2017970046, acesta a suferit un prejudiciu moral, însă suma de 300 000 lei solicitată de reclamant este exagerată, astfel, a considerat echitabilă și suficientă pentru compensarea prejudiciului moral cauzat suma de 150 000 de lei.

Hotărârile au fost contestate cu recurs de către avocatul Alexandru Savva, care acționează în numele și interesele lui Ion Bobeica, referitor la quantumul insuficient al despăgubirii acordate, precum și de către Ministerul Justiției, care a invocat atât netemeinicia acțiunii, cât și caracterului exagerat al compensării prejudiciului moral acordat de către instanța de apel.

Reieșind din circumstanțele cauzei, descrise mai sus și constatate de instanțele de judecată ierarhic inferioare, Colegiul relevă că instanța de apel corect a conchis referitor la constatarea încălcării în privința reclamantului Ion Bobeica a

prevederilor art. 6 § 1 din Convenție și cauzarea prejudiciului moral acestuia, în rezultatul încălcării dreptului lui la un termen rezonabil de realizare a urmăririi penale în cadrul cauzei penale nr.2017970046.

Însă, instanța de recurs consideră că, quantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral acordat de instanța de apel pentru această încălcare este vădit disproporțional în raport cu circumstanțele stabilite la caz și compensațiile acordate de CtEDO pentru violări similare în jurisprudența sa recentă versus Republica Moldova.

În acest sens, Colegiul remarcă că la determinarea quantumului despăgubirilor urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, cu menținerea echilibrului între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Este de menționat faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că partea vătămată urmează să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele acestora.

Astfel, în jurisprudența sa Curtea a stabilit că scopul satisfacției echitabile este de a repara prejudiciul cauzat reclamantului ca urmare a evenimentelor contrare Convenției (Scozzari și Giunta împotriva Italiei, 13 iulie 2000, p. 248-250). Atunci când acordă satisfacția echitabilă, Curtea aplică regula *restitutio in integrum*, aceasta cere ca compensațiile cu titlu de prejudiciu moral acordate la nivel național pentru violarea Convenției să fie comparabile cu cele acordate de CtEDO în cauze similare (hotărârea Ciorap nr. 2 împotriva Moldovei, 2010).

Sub aspectul dat, Colegiul reține ca relevante speței cauzele CtEDO, Cimpoș vs. Republica Moldova, nr. 12030/13 din 14 decembrie 2021, unde Curtea a reclamatului 2 700 euro pentru prejudiciul moral (deși reclamantul pretinsese 15 000 de euro) pentru o perioadă de examinare a cauzei de peste 15 ani.

În cauza Cravenco v. Republica Moldova, nr. 13012/02, 15 ianuarie 2008, pentru durata de nouă ani de examinare a procedurilor într-un litigiu privind reintegrarea în serviciu, Curtea a acordat reclamantului suma de 3 000 de euro cu titlu de prejudiciu moral.

De asemenea, în cauza Deservire SRL vs. Republica Moldova, nr. 17328/04, 6 octombrie 2009, a fost acordată o sumă de 600 de euro pentru o perioadă de examinare de șase ani și patruzeci și una de zile.

Totodată, în cauza Zementova vs. Russia, nr.942/02 din 27 septembrie 2007, Curtea a acordat reclamantei suma de 3 000 euro cu titlu de prejudiciu moral ca urmare a constatării încălcării caracterului rezonabil al duratei urmăririi penale, ce s-a desfășurat șase ani, două luni și unsprezece zile.

Prin urmare, instanțele naționale trebuie să țină cont de satisfacția echitabilă acordată de către Curte în situații similare și să acorde despăgubiri comensurabile în acest sens pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea art. 6 § 1 din Convenție.

Din acest motiv, Colegiul apreciază că la cazul din speță quantumul compensației în sumă de 35 000 lei încasate de prima instanță acoperă suferințele trăite de către reclamant, pe când quantumul compensației acordate de către instanța de apel în sumă de a 150 000 lei este unul exagerat în raport cu pentru prejudiciul moral suferit de către Ion Bobeica.

Distinct, Colegiul menționează că la cazul din speță nu pot fi reținute susținerile reprezentantului recurentului Ion Bobeica, avocatul Alexandru Savva, referitoare la jurisprudența națională, și anume cauza civilă nr. 2ra-1064/22 din 21 septembrie 2021, or, în cauza menționată, instanța a acordat reclamantei suma de 100 000 lei cu titlu de despăgubire, în baza prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și nu în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Iar, în conexiunea celor expuse, Colegiul consideră că în speță urmează a fi menținută hotărârea primei instanțe.

Din aceste motive, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de avocatul Alexandru Savva în numele și interesele lui Ion Bobeica, a admite recursul declarat de Ministerul Justiției, a casa integral decizia din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. art. 444, alin. (1) lit. a) și lit. f) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de avocatul Alexandru Savva în numele și interesele lui Ion Bobeica.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției.

Se casează integral decizia din 2 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 25 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Bobeica împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la desfășurarea în termen rezonabil a urmăririi penale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Dumitru Mardari